

Angstwekkend mooie en dreigende bunkerinterieurs

Beeldende kunst

See You in The Hague: Double Centre. T/m 17 nov in Stroom, Den Haag. Inl: www.stroom.nl

Door **Sandra Smets**

De Eindhovense kunstenaar Charles van Otterdijk maakt graag lange wandelingen in de uitgestrekte bossen van Duitsland, aan de Poolse grens. Een paar jaar geleden vond hij, op zoek naar verstillig, een verlaten bunker, niet uit oorlogstijden maar recent. Hij wurmde zich door de afrastering en maakte interieurfoto's die nu in Stroom hangen: kale, steriele binnenruimtes met enkele raadselachtige meubels en apparatuur. Voer voor nachtmerries. Wat is dit? Misschien zo'n *rendition center*, waar de CIA op ander grondgebied terreurverdachten martelt?

Omdat hij van huis uit ruimtelijk kunstenaar is, besloot hij zijn herinneringen na te bouwen: een soort zendmast, sirenes, meubels. Het lijken

props uit een oorlogsthiller. Hij toont ze in Stroom in donkergrijs geverfde zalen die hij vernauwde om ze op die bunkers te doen lijken. Een elektronische ruis weerklinkt als beklemmende soundtrack, een geluidsbestand dat hij er op een usb-stick vond. Code? Spionage? Aan de vooravond van de opening vertelt hij dat kennissen in Duitsland hem aanraadden het land te verlaten, een zekere paranoia overviel hem. Terecht, denk je als je door zijn onheilspellende - en tegelijk esthetische - tentoonstelling wandelt. Wat weten wij gewone burgers nu werkelijk?

Van Otterdijks intrigerende expositie doet de aftrap van *See you in The Hague*, een langdurig programma van Stroom over de Haagse ambities om internationale hoofdstad voor de vrede te worden. Dat is een imago, de meeste Hagenaars ervaren hun stad anders. Stroom wil graag bijdragen aan discussies over stedelijke ambities. Zo heeft het nog twee kleine tentoonstellingen. Eén gaat over honderd jaar Vredespaleis, via beeldvorming: spotprenten, de Madurodam-versie. Daarnaast staat een tentoonstelling over

Charles van Otterdijk, 'Location 1', in Stroom

meer antroposofische plannen uit 1905 om van Den Haag 'Wereldhoofdstad van het Internationalisme' te maken. Samen roepen die tentoonstellingen vragen op over hoe je een vredeshoofdstad vormgeeft: zet je in op rechtspraak, prestige, intellect? Daarover gaat *See You in the*

Hague, dat klinkt als een marketingslogan, maar een dreigkreet is die Palestijnen de Israëliische grenssoldaten toeroepen. Over imago gesproken. Op dit programma sluit Van Otterdijk aan als een soort artistieke Edward Snowden. Een soort - kunstenaars zijn geen klokkenluiders. Ze werken met verbeelding. Als ik Van Otterdijk spreek, is hij verbluft als ik zeg dat ik zijn foto's niet geloof - die heeft hij toch zeker geënsceeneerd? Ik troost hem met de opmerking dat het goed is dat zijn werk twijfels oproept.

Een verdieping lager bij Stroom exposeert hij mediafoto's van crisiscentra en ontmaskerde *rendition centers*. Daarnaast ogen 'zijn' bunkerinterieurs esthetisch, maar dat kan de fotografische gave van de kunstenaar zijn. Bovendien, waarom zouden martelkamers niet mooi gesigneerd kunnen zijn? Ook daar zullen architecten en ontwerpers hun best doen. De gaskamers waren ook door Bauhausarchitecten ontworpen. Dat maakt deze tentoonstelling zo interessant: door die dreiging te esthetiseren maakt hij het zowel invoelbaar als onwaarschijnlijk.